

IKP OR - GEMEENTE OVERBETUWE HERVELD EN ANDELST

IKP OR GEMEENTE OVERBETUWE - HERVELD EN ANDELST

DEFINITIEF ONTWERP - 1 AUGUSTUS 2025

Colofon

Dit definitief ontwerp is in opdracht van Gemeente Overbetuwe gemaakt door Buro Poelmans Reesink
Landschapsarchitectuur en in nauwe samenwerking met de opdrachtgever en de klankbordgroep tot stand gekomen.

INHOUDSOPGAVE

DOEL	4
RESULTAAT	5
GEBRUIK	6
Europaplein, Andelst	
Het Dorpsplein, Herveld - noord	
Planetenbuurt, Herveld - noord	
Schoolstraat, Herveld - zuid	
Prins Hendrikstraat, Andelst	
De zandakkers, Herveld - noord	
DUURZAAMHEID	21
MEETBARE RESULTATEN	24
DETAILS	33

DOELEN

Het Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKP OR) bestaat uit richtlijnen voor het onderhoud, de inrichting en de realisatie van zes ambities voor de openbare ruimte. Met het project Realisatie Ambities IKP OR wil de gemeente Overbetuwe de zes ambities per kern realiseren. Deze zes ambities zijn Identiteit, Gezond en inclusief, Klimaatadaptatie, Biodiversiteit, Duurzaam en circulair en Veilig.

Voor een aantal kernen binnen de gemeente Overbetuwe wordt de komende vier jaar per kern een plan opgesteld voor de realisatie van de ambities in combinatie met vervanging van openbaar groen en de meekoppelkansen op het gebied van o.a. wegen, spelen, verlichting en water.

Daarnaast wordt in de kern in het kader van het programma duurzaamheid een groen icoonproject (voorbeeldproject) gerealiseerd en stimuleren we het gebruik van groene daken, het inruilen van tegels voor groen en het planten van bomen in de voortuinen.

Het herinrichten van het openbare groen is afhankelijk van het functiegebied waarin het ligt. De functiegebieden verschillen namelijk in inrichting en gebruik. In de kernen hebben we vooral met het functiegebied woonwijk te maken. We zetten hierom in op het realiseren van de ambities ten aanzien van klimaatadaptatie en hittestress. Ook verbeteren we de biodiversiteit en de bewustwording van een gezonde groene leefomgeving. We werken daarbij met duurzame materialen. Per buurt of straat wordt gestreefd naar een samenhangende en gebiedseigen inrichting.

Ambities:

Identiteit behouden en versterken;

Met het plan zijn er voor een aantal plekken verspreid over het projectgebied inrichtingsplannen opgesteld. Deze plannen sluiten naadloos aan op de bestaande situatie en versterken in alle gevallen het groene karakter van het dorp.

Bijdragen aan gezond gedrag van inwoners en bewustwording in de omgang met groen;

In de kernen zijn alle speel- en sportvoorzieningen zorgvuldig ingepast.

Om de gezondheid en bewustwording van bewoners te stimuleren heeft de gemeente een actie; ‘bomen in de voortuin’ in het leven geroepen. Hiermee heeft de gemeente niet alleen als doel om meer grote bomen in de kernen aan te planten maar ook om bewustwording te creëren over de toenemende hitte in de dorpen. Door extra aan te planten bomen zal er meer schaduw in de tuinen ontstaan waardoor de temperatuur in de zomermaanden daalt.

Klimaat adaptief handelen;

Om in te spelen op de klimaatproblematiek is het streven geweest zo veel mogelijk bomen in de dorpen toe te passen. Niet enkel op openbaar terrein maar ook op particuliere gronden. Deze bomen zullen schaduw toevoegen binnen de kernen waardoor de hittestress wordt vermindert.

Om in te spelen op de heftige regenval zijn er op diverse plekken verharde oppervlaktes vervangen door plantenborders en/of grasbetontegels. Op deze plaatsen kan het regenwater in de bodem infiltreren waardoor het riool wordt ontlast en water langer wordt vastgehouden op de plek.

Biodiversiteit verhogen;

Op de locaties waarvoor een inrichtingsplan is gemaakt wordt een enorme boost gegeven aan de biodiversiteit. Verharding, eentonige beplantingsborders en gemaaide graslanden worden vervangen of verrijkt door diverse boomsoorten, heestersoorten, vaste planten mengsels, bloemrijke graslanden en/of bloembollen.

Circulariteit stimuleren;

Bestaande inrichtingselementen zoals banken, afvalbakken en de bloemschalen op de pleinen worden niet verwijderd of vervangen, maar herplaatst. Daarnaast blijven er bij de vergroeningsopgave zoveel mogelijk bestaande verhardingsmaterialen rondom de nieuwe plantvakken behouden en worden dezelfde materialen hergebruikt om verhardingen aan te helen.

Een betere en veiligere leefkwaliteit maken met behulp van de openbare ruimte.

Met de vergroening van de openbare ruimte wordt er naast een verbetering van alle bovenstaande aspecten ook een prettig verblijfsklimaat gecreëerd. Daarbij wordt er nadrukkelijk aandacht besteed aan de sociale veiligheid waarbij zichtlijnen in de openbare ruimte niet worden geblokkeerd en er geen donkere en of onoverzichtelijke plekken ontstaan. Het gevoel van veiligheid blijft gewaarborgd doordat men kan zien en gezien kan worden.

RESULTAAT

Dit plan zorgt voor:

693m² te verwijderen verharding

*100 nieuwe bomen in het openbaar gebied
180 nieuwe bomen op particulier terrein*

143m¹ nieuwe hagen

355m² sierplantsoen en struweel

1.940m² Bloemrijk grasland

740m² vaste planten mengsels

68m² groene daken

GEBRUIK

Andelst

Herveld - noord

OPGAVE ANDELST

Het dorp Andelst kenmerkt zich door de Hoofdstraat in oost – west richting die het dorp met Herveld verbindt. De hoofdstraat is beplant met bomen en kent een duidelijke structuur. De straten haaks daarop verbinden het dorp met het buitengebied. De Kerkstraat is daarbij een bijzondere meanderende straat met een dorps karakter. Aan de straat ligt een schapenweide, een fraaie boerderij, de kerk en het voormalige gemeentehuis dat momenteel dienst doet als verzorgingstehuis. De plek rondom het verzorgingstehuis vormt een van de dorpsentrees en kent momenteel weinig belevingswaarde. We hebben de opgave in samenspraak met de bewoners dan ook toegespitst op deze dorpsentree. Er is voldoende ruimte om van deze plek een icoonproject te maken. Daarnaast wordt ook de dorpsentree op de hoek van de Hoofdstraat extra vergroend zodat beide dorpsentrees weer toekomstwaarde krijgen en wordt er een buurtplantsoen in een van de wijken aangepakt.

OPGAVE HERVELD

Herveld is verdeeld in twee dorpsdelen, Herveld – noord en Herveld – zuid. Herveld – noord kent dezelfde structuur als Andelst met de Hoofdstraat als doorlopende groene ader. Herveld – Noord heeft (in tegenstelling tot Andelst) wel een duidelijk Dorpsplein met winkelfuncties. Op het Dorpsplein vinden veel jaarlijkse evenementen plaats en vormt het hart voor beide dorpen. De opgave voor Herveld – noord richt zich op het versterken van dit dorps hart met een vergroeningsopgave van de pleinranden van het Dorpsplein. Daarnaast wordt een van de straten richting het buitengebied; Zandakkers vergroend door de aanplant van straatbomen en krijgt het Jupiterpark een betere verblijfskwaliteit en meer biodiversiteit. Het Dorpsplein wordt daarbij het icoonproject voor Herveld.

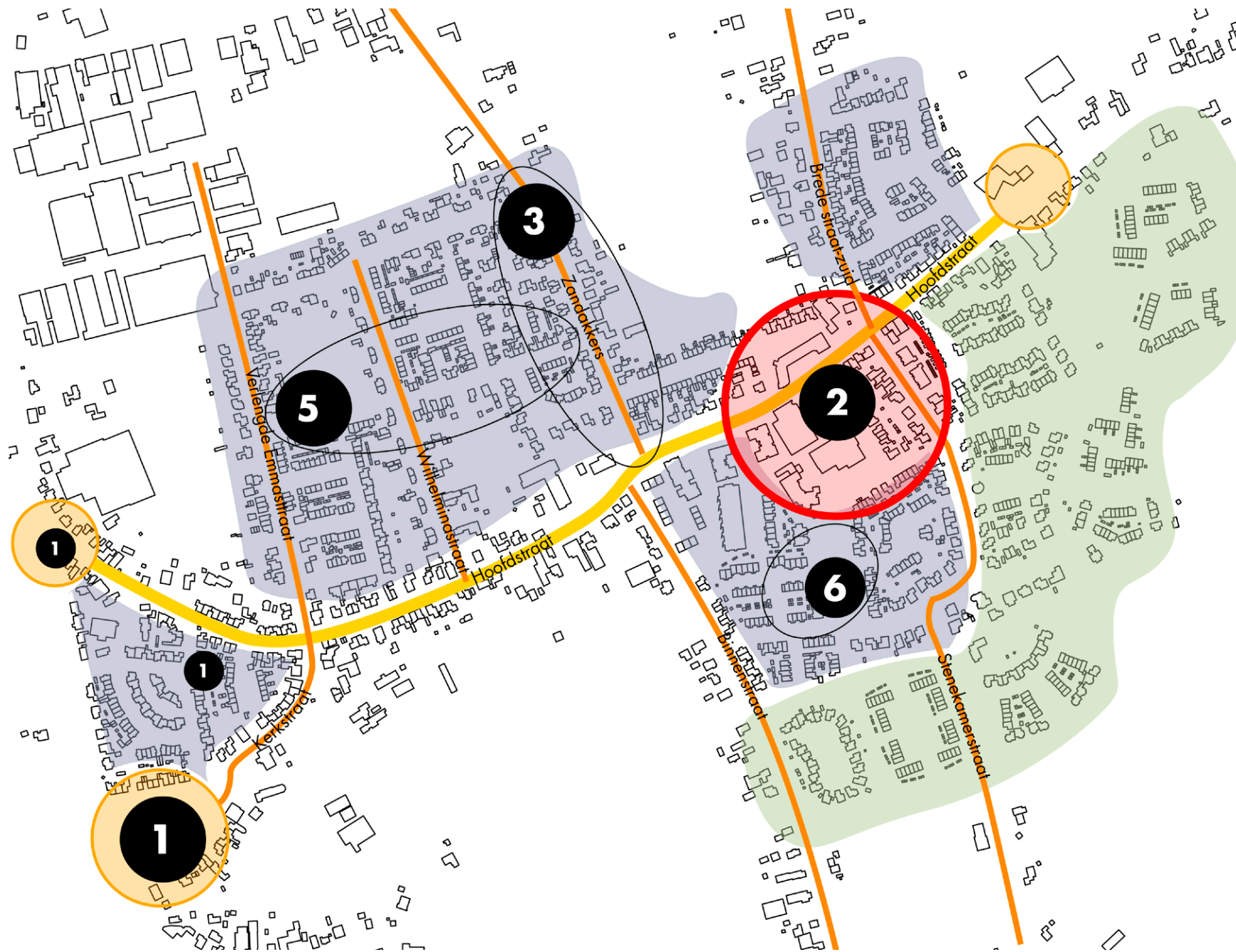
OPGAVE HERVELD - ZUID

Herveld zuid heeft een veel landelijker karakter, dit deel van het dorp is meer een buurtschap in het groen. De Schoolstraat is hier de verbindende straat en door het ontbreken van trottoirs past de inrichting bij een weg in het buitengebied. De opgave voor Herveld – zuid ligt ter hoogte van het dichts bebouwde deel langs de Schoolstraat met sociale huurwoningen van de woningbouwvereniging. Het is de ambitie om ook in dit straatdeel een landelijker straatbeeld te introduceren.

UITWERKING KANSRIJKE LOCATIES

De focus voor de kansrijke vergroeningslocaties ligt bij de compacte en grijze woonwijken van voor 2000, waar grote klimaatopgaven liggen; zoals hitte stress en wateroverlast. Daarnaast zijn er locaties geselecteerd waar de vergroeningsopgave een grote impact kan hebben voor het gehele dorp. Zoals de locaties Het Dorpsplein (centrumgebied) en het Europaplein (entree van het dorp).

ANDELST EN HERVELD - NOORD

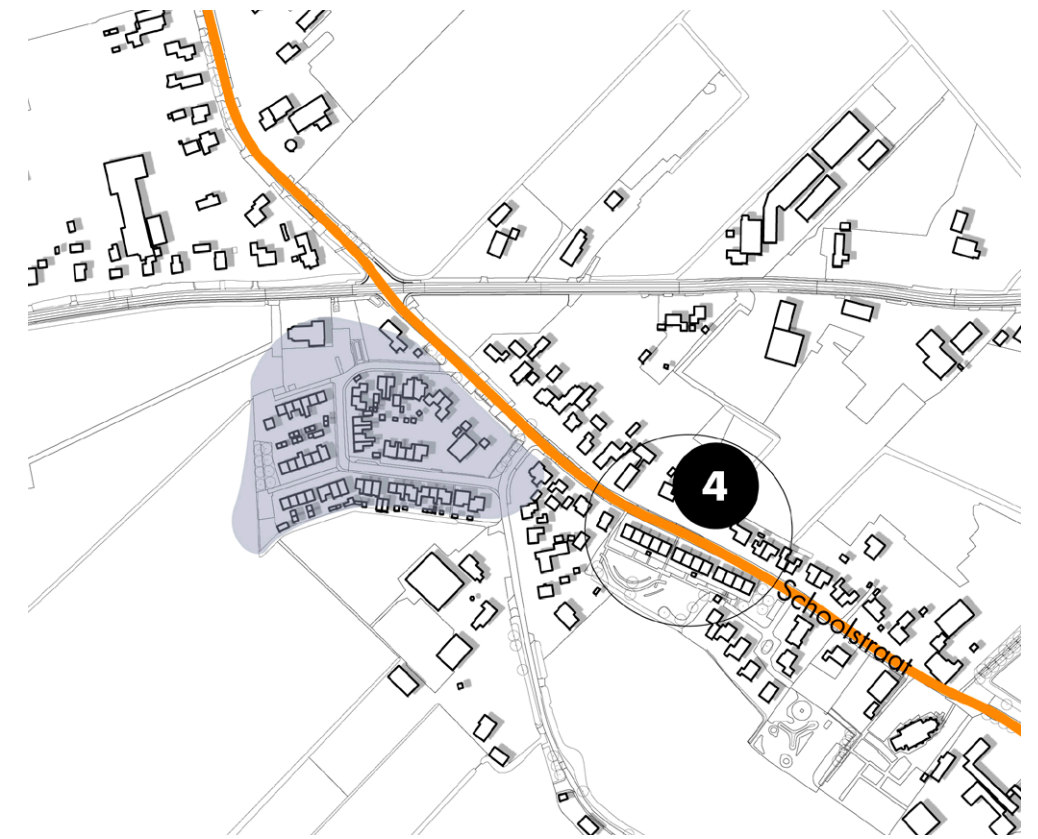
VERGROENINGSLOCATIES

- 1 Omgeving Kerkstraat, Wageningsestraat en Europaplein
- 2 Het Dorpsplein
- 3 De Zandakkers
- 4 Schoolstraat
- 5 Prins Hendrikstraat
- 6 De groenstrook aan het Jupiterpark en de Mercurius

LEGENDA

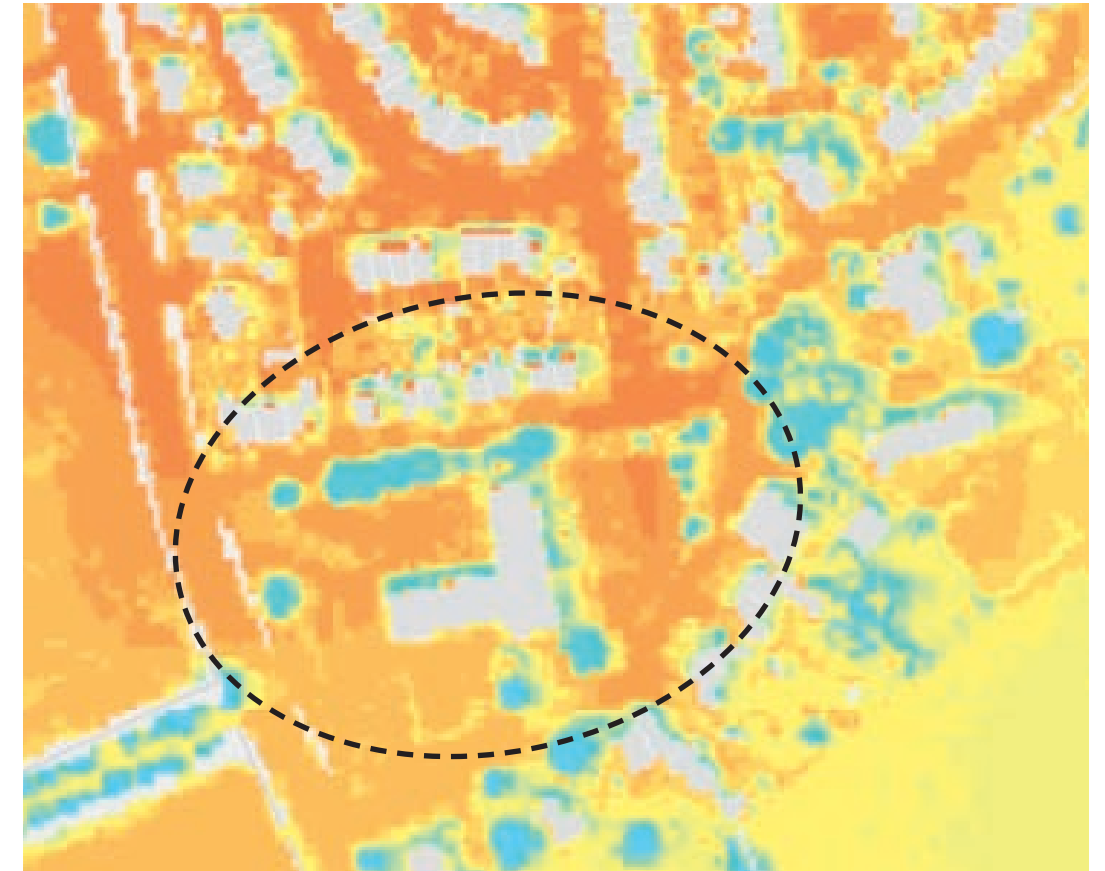
- Centrumgebied
- Hoofdstructuur - Hoofdstraat
- Entrees van het dorp
- Paralelle hoofdstructuur - wegen richting landschap
- Compacte woonwijk - voor 2000
- Open woonwijk - 2000 - heden

HERVELD - ZUID

OMGEVING EUROPAPLEIN, ANDELST

HUDIGE SITUATIE

Hittekaart van klimaat-effectatlas.nl

OMGEVING EUROPAPLEIN, ANDELST

NIEUWE SITUATIE 1:500

Aan de noordwestzijde van het dorp heeft Andelst een fraaie dorpsentree, een grote rode beuk markeert hier op de hoek van de Hoofdstraat de entree van het dorp. In dit plantsoen rond het oorlogsmonument worden nog enkele bomen toegevoegd om hitte stress tegen te gaan. Deze dorpsentree staat in schril contrast met de dorpsentree bij de Kerkstraat. De gemaaide gazons rond het voormalige gemeentehuis nodigen niet echt uit om te verblijven, al helemaal niet op een warme zomerdag. Op het grote plein voor het pand dat alleen als parkeerplaats dienst doet kan momenteel nauwelijks water infiltreren. Door langs de Kerkstraat een nieuwe voetgangersroute aan te leggen (informeel halfverhard pad in het groen) wordt de entree van de kerk beter met de parkeerplaats verbonden en kan ook het ommetje rond het verzorgingshuis uitgebreid worden met een route onder de bomen. In de groenzone worden 26 nieuwe bomen aangeplant. Door de betere verblijfskwaliteit ontstaan er meer kansen voor ontmoeting en interactie tussen bewoners. Ook wordt de herkenbaarheid van de dorpsentree met dit groen verbeterd. De bestrating van het plein wordt opgenomen en de klinkers worden in open verband terug gelegd zodat het water in de toekomst beter in de ondergrond kan infiltreren.

Maatregel 1 omvormen parkeerterrein Europaplein

- 200 klinkers verwijderen en afvoeren
- 700m² klinkers herstraten in een open patroon zie verhardings detail = 32 parkeerplekken
- 88 m³ nieuwe haag

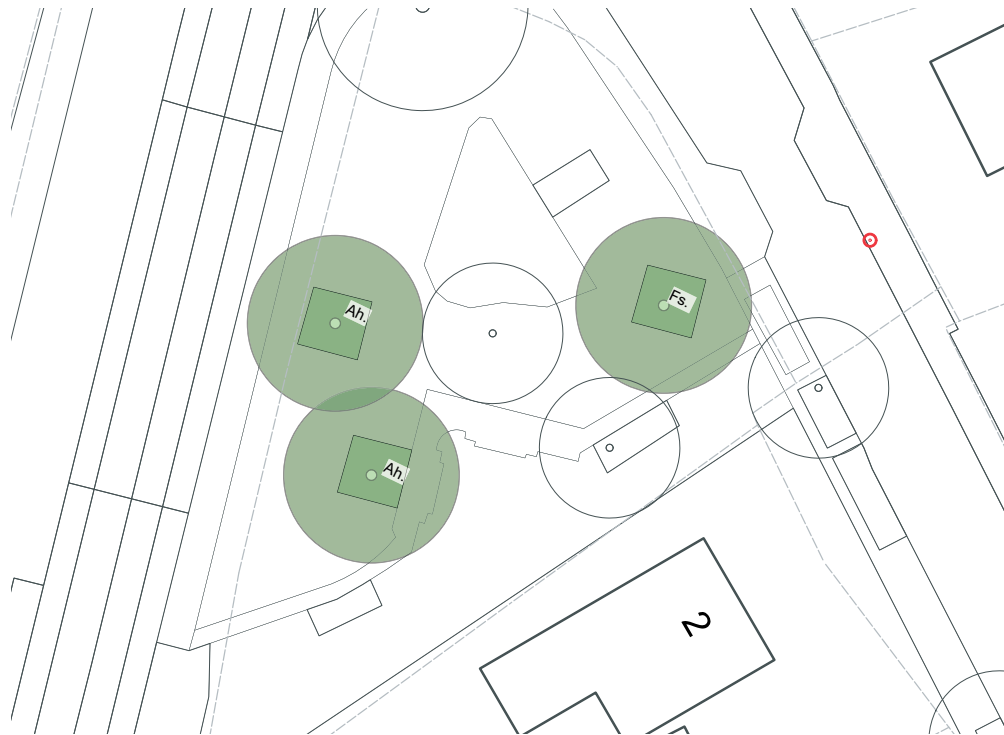
Maatregel 2 kerkenpad

- 285m² kerkenpad met banken
- 26 nieuwe bomen
- Omvormen 1400m² gras naar bloemweide

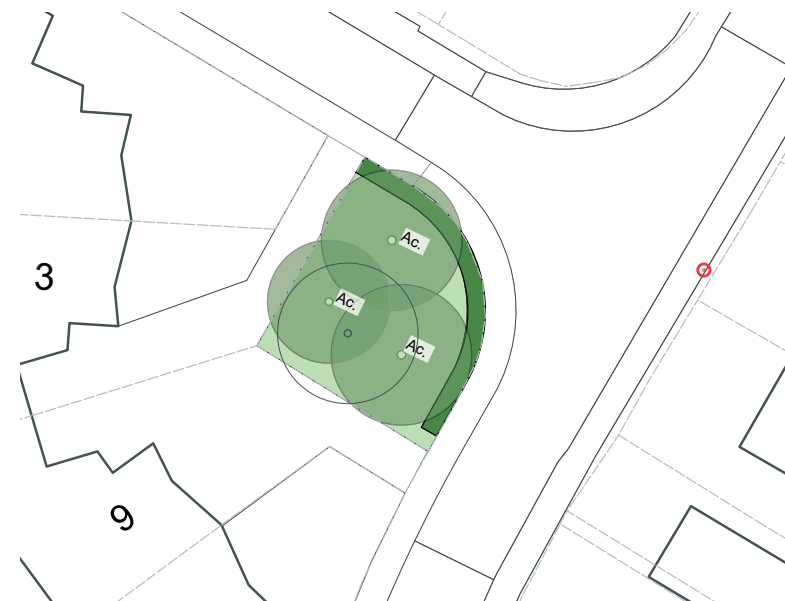
OMGEVING EUROPAPLEIN, ANDELST

NIEUWE SITUATIE 1:500

Locatie hoek Hoofdstraat en Wageningsestraat

Locatie hoek Fruithofstraat en Wethouder schaarsstraat

Aan de noordwestzijde van het dorp heeft Andelst een fraaie dorpsentree, een grote rode beuk markeert hier op de hoek van de Hoofdstraat de entree van het dorp. In dit plantsoen rond het oorlogsmonument worden nog enkele bomen toegevoegd om hitte stress tegen te gaan. Op de hoek van de fruithofstraat en Wethouders schaarsstraat staat nu een kleine boom in slechte conditie. We gaan hier de groeiplaats verbeteren en 3 nieuwe bomen planten. Ook plaatsen we een haag langs het trottoir zodat er een groene uitstraling komt in het straatbeeld.

Maatregel 3 Hoek Fruithofstraat

 3 nieuwe bomen met groeiplaatsverbetering

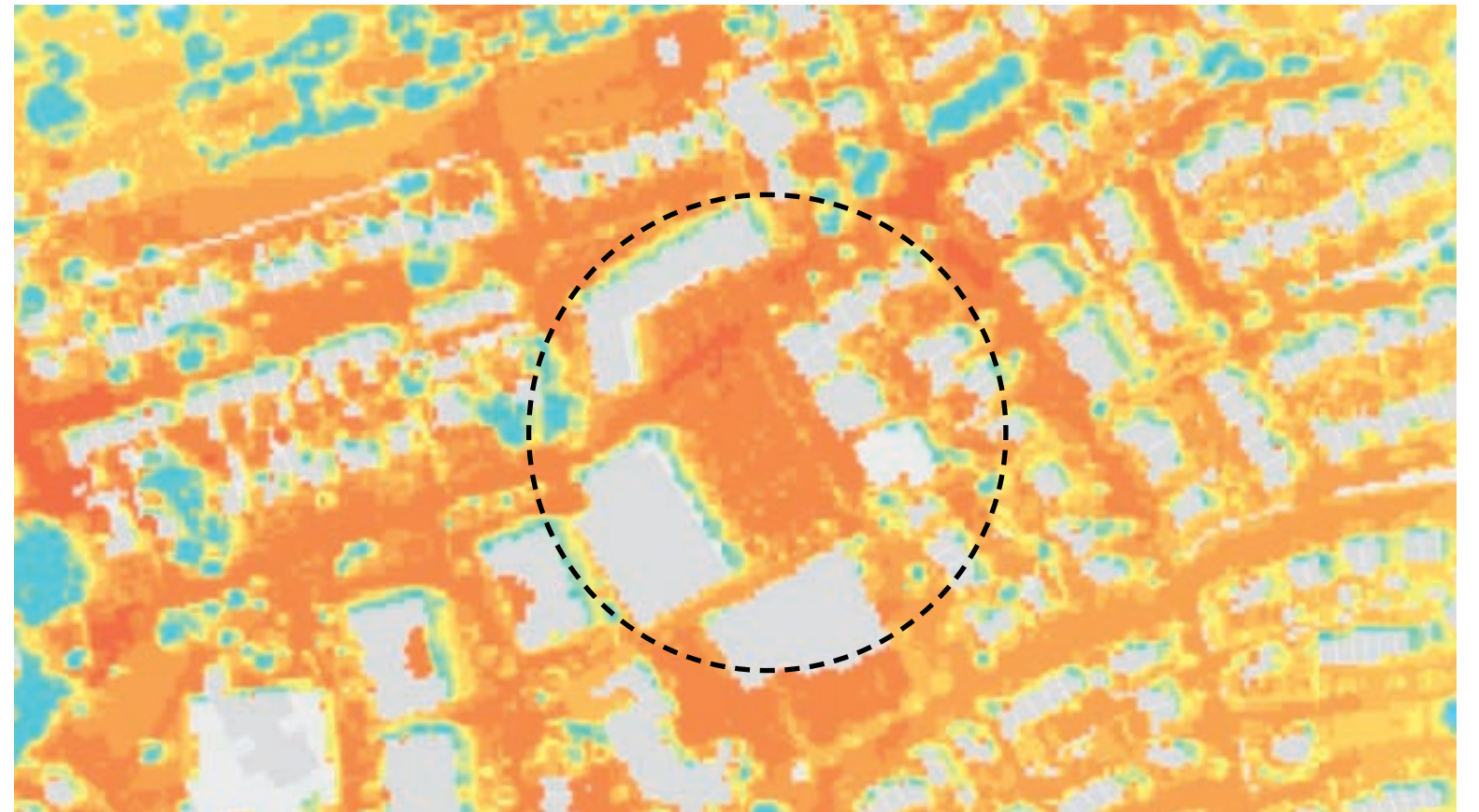
Maatregel 4 Hoek Wageningsestraat/ Hoofdstraat

 3 nieuwe bomen

HET DORPSPLEIN, HERVELD - NOORD

HUIDIGE SITUATIE

Hittekaart van klimaat-effectatlas.nl

HET DORPSPLEIN, HERVELD - NOORD

NIEUWE SITUATIE 1:500

De randen van het Dorpsplein worden groen ingericht. Daarbij krijgt de bestaande rij leilinden aan de oostzijde een onderbeplanting van vaste planten. Aan weerszijden van het terras van het Dorpshuis De Hoendrik wordt een nieuw plantvak aangelegd met enkele vrijstaande bomen. In de zone voor de galerij van de supermarkt (westzijde plein) worden op de hoeken enkele bomen in de volle grond geplant en in het middendeel enkele solitaire meerstammige heesters in grote bakken. Deze bakken zijn tijdens een evenement te verplaatsen. De pleinruimte rond de Dorpsstraat wordt opnieuw ingericht met de toevoeging van een aantal grote plantvakken met verhoogde zitranden. Hiermee wordt de eenheid in het plein aan beide zijden van de weg verbeterd en de verblijfskwaliteit vergroot (informeel zitten op de randen, ook tijdens evenementen). Langs de Hoofdstraat worden een aantal ontbrekende laanbomen toegevoegd om het ritme in de boombeplanting te herstellen.

Maatregel 1 nieuwe plantvakken langs Hoendrik

- 2 nieuwe bomen
- 2 meerstammige bomen
- 55m² vaste planten

Maatregel 2 bomen langs de supermarkt

- 4 nieuwe bomen in boomroosters
- 4 nieuwe meerstammige heesters in
- verplaatsbare boombakken
- Boombakken met bankjes

Maatregel 3 vaste planten onder bestaande leibomen

- 102m² nieuw plantenvak met vaste planten

Maatregel 4 plantenbakken noordzijde

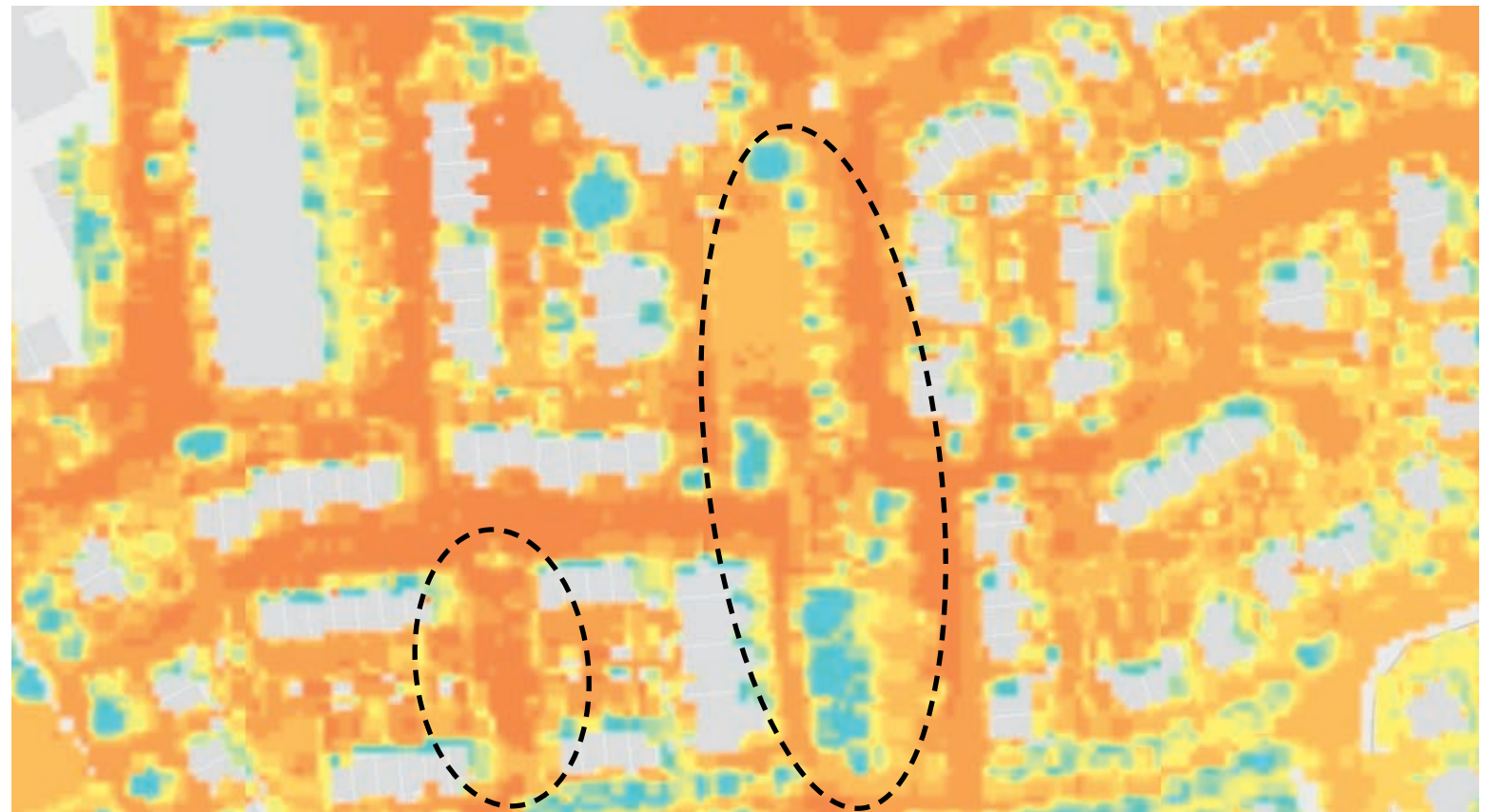
- 4 nieuwe verhoogde plantbakken met zitranden 303m²
- 3 nieuwe plantvakken, 98m²

Maatregel 5 bomen in de Hoofdstraat

- 8 nieuwe bomen

PLANETENBUURT, HERVELD - NOORD

HUIDIGE SITUATIE

Hittekaart van klimaat-effectatlas.nl

PLANETENBUURT, HERVELD - NOORD

NIEUWE SITUATIE 1:500

Om de verblijfskwaliteit in het Jupiterpark te verbeteren wordt er een nieuw voetpad in het groen aangelegd van noord naar zuid. Aan de noordzijde wordt hiermee het speelveld ontsloten en tussen het voetpad en de parkeerplaats wordt een heesterstrook aangelegd om de biodiversiteit in het park te verbeteren. Aan de zuidzijde van het parkje loopt het voetpad langs het hondenloosveld. Het pleintje in het midden was erg versteend en wordt voor een groot deel groen ingericht. Alleen rond het middendeel (tafeltennistafel) blijft de verharding gehandhaafd. De net nieuw ingerichte speeltuin en jeu de boulesbaan passen in de nieuwe inrichting. Naast het Jupiterpark wordt ook de straat Mercurius verbeterd. De rijbaan die geen functie meer heeft wordt verwijderd. Hierkomt een trottoir voor in de plaatst. Het extra groen dat wordt gecreerd met deze maatregel wordt beplant met bloemweide en 8 nieuwe bomen.

Maatregel 1 omvormen rijbaan naar park

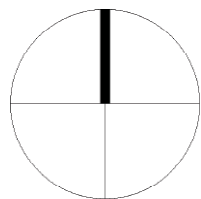
- 268m² verwijderen en afvoer elementverharding
- 8 nieuwe bomen
- 513m² bloemweide

Maatregel 2 middengebiet Jupiterpark

- Nieuw pad door het park
- 8 nieuwe bomen
- 357m² sierplantsoen
- 55m¹ nieuwe haag
- Creeren van een open midden gebied met sierplantsoen, verplaatsen van straatmeubilair en tafeltennistafel

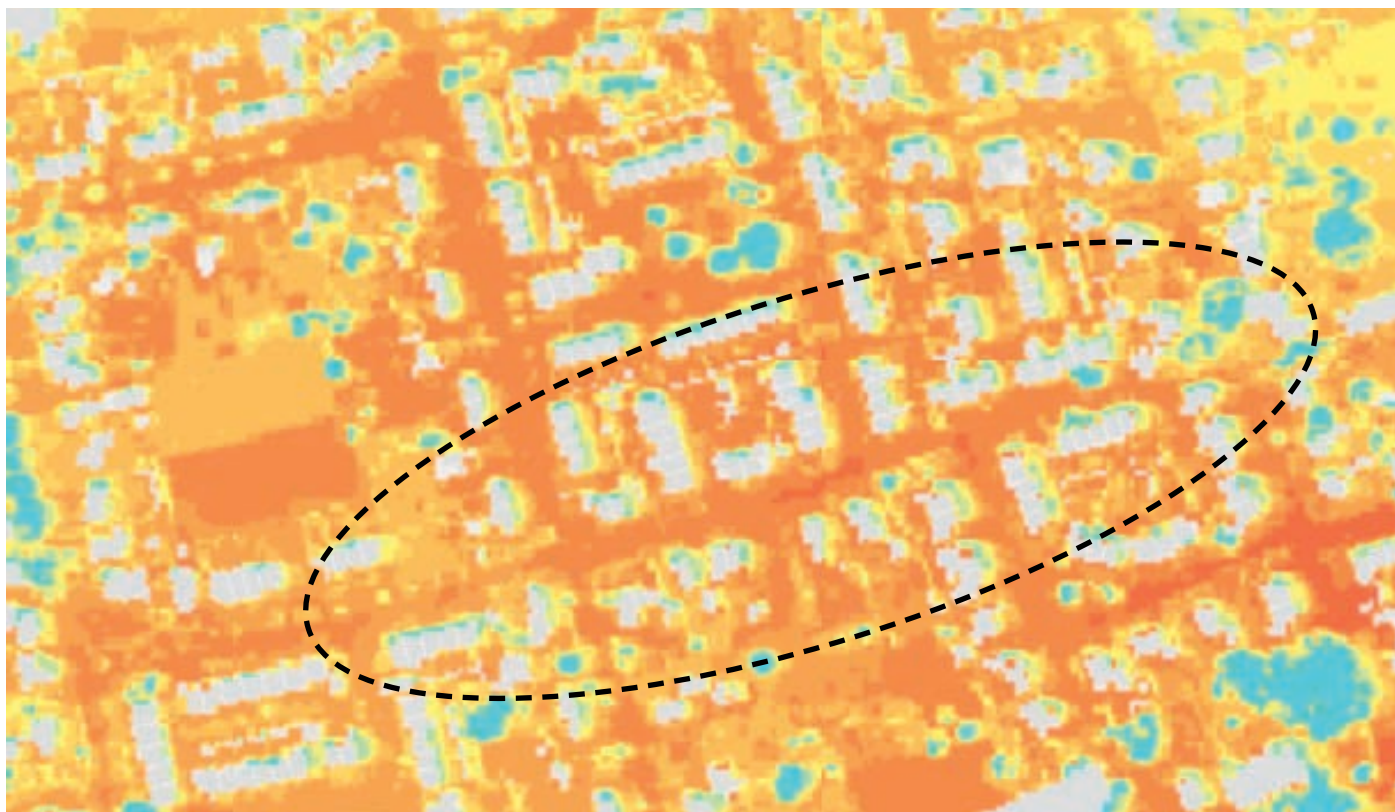

Alle maten in het werk te controleren

PRINS HENDRIKSTRAAT, ANDELST

HUIDIGE SITUATIE

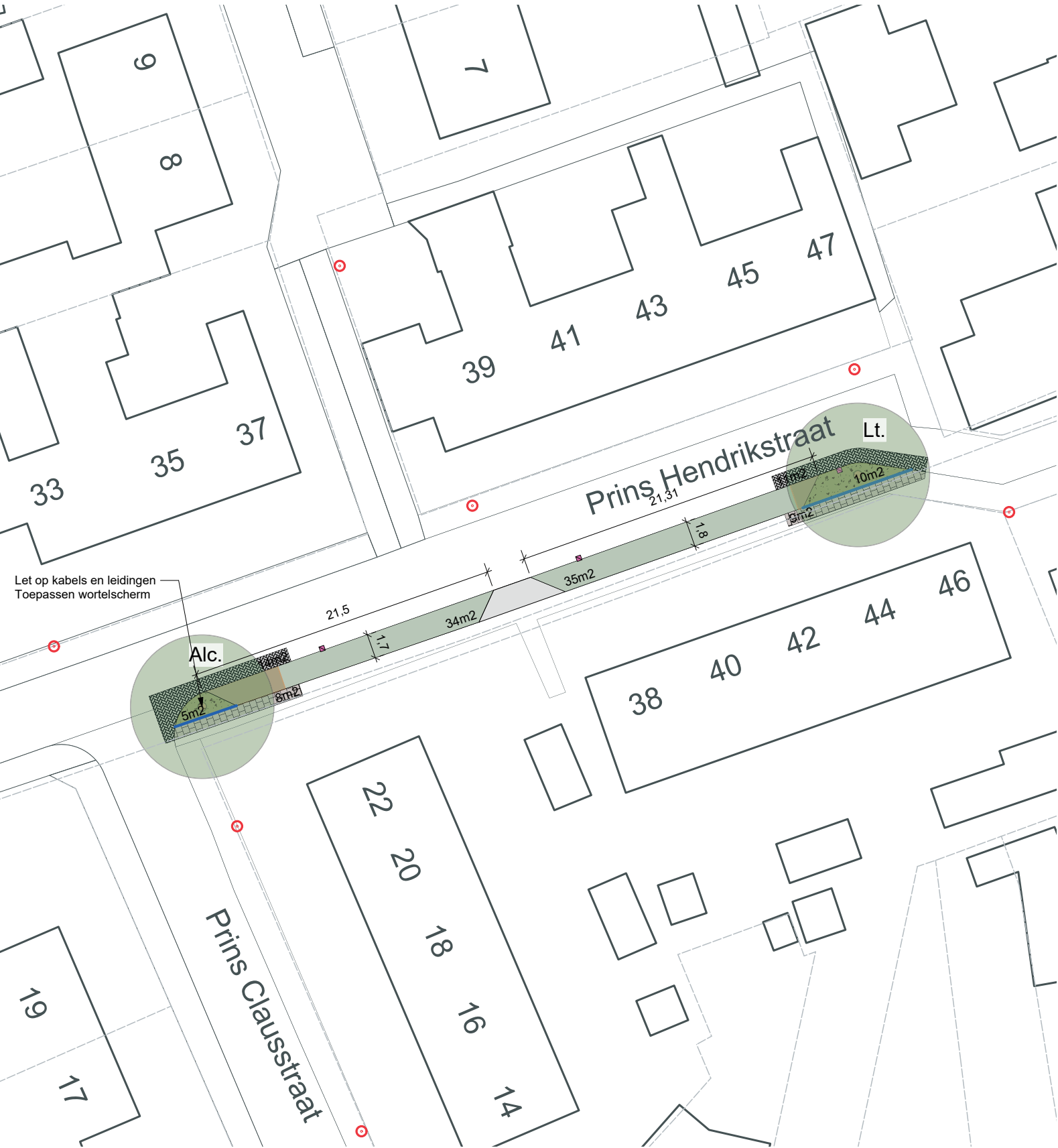

Hittekaart van klimaat-effectatlas.nl

PRINS HENDRIKSTRAAT, ANDELST

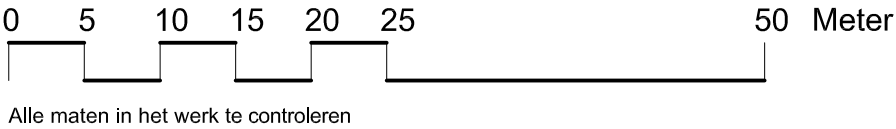
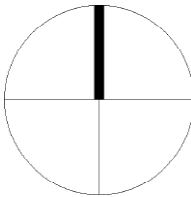
NIEUWE SITUATIE 1:500

De Prins Hendrikstraat ligt in de Prinsenbuurt. De buurt heeft te maken met wateroverlast tijdens piekbuien en heeft weinig openbaar groen. De openbare ruimte van deze buurt is grotendeels verkeersruimte. Aan de oostzijde van de Prins Hendrikstraat wordt ruim 40m¹ langsparkeren omgevormd in open verharding (grasbetontegels) hetgeen zorgt voor een vermindering van wateroverlast tijdens piekbuien. Aan weerszijden van deze langsparkerstroken wordt een boom aangeplant om meer schaduw te creëren in de straat.

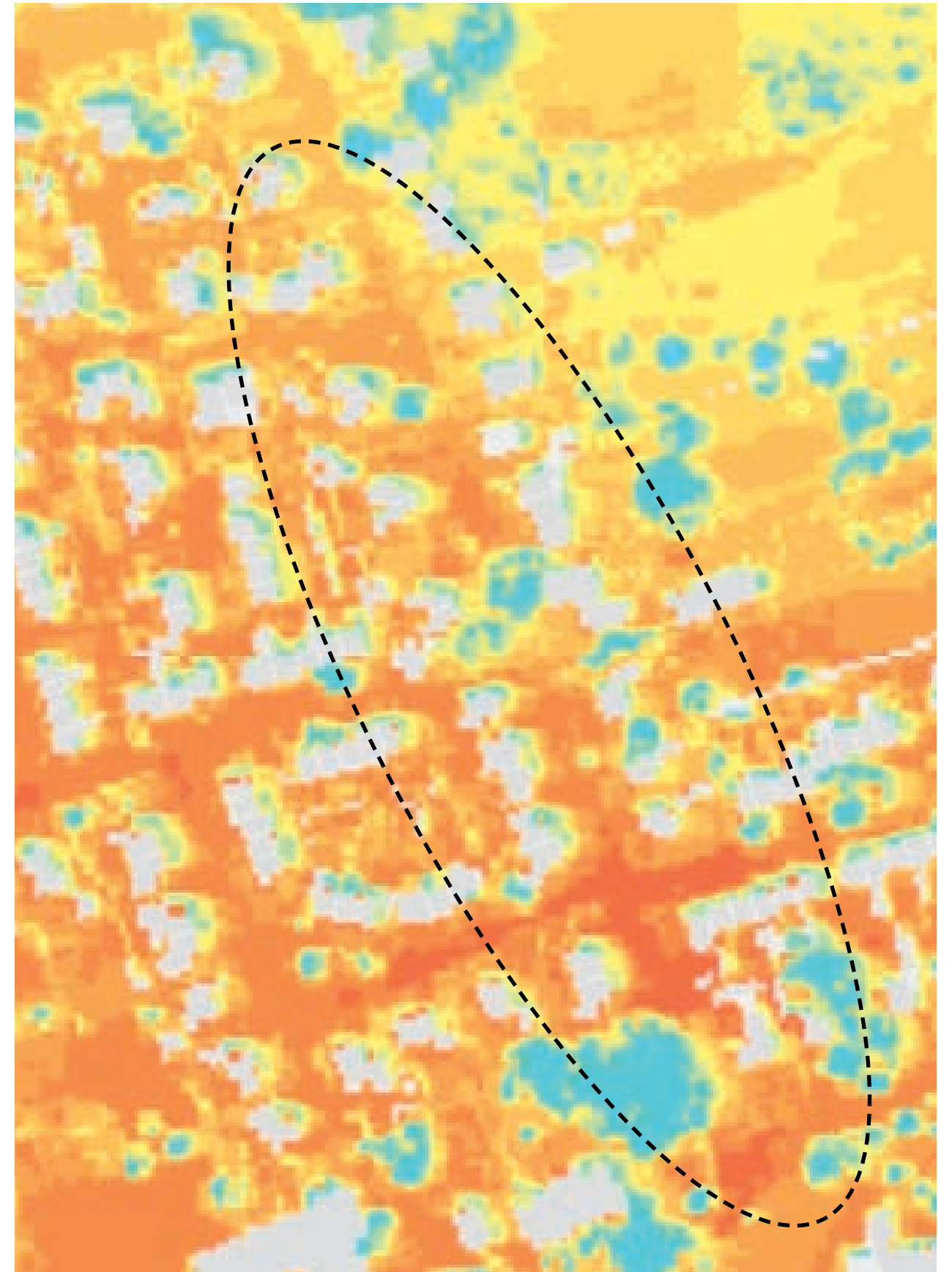
Maatregel 1 grasbetontegels
langsparkeren
122m² gesloten verharding
vervangen door grasbetontegels

Maatregel 2 nieuwe bomen
2 nieuwe bomen

DE ZANDAKKERS, HERVELD - NOORD

HUIDIGE SITUATIE

Hittekaart van klimaat-effectatlas.nl

DE ZANDAKKERS, HERVELD - NOORD

NIEUWE SITUATIE 1:500

Noordelijk deel:

Zuidelijk deel:

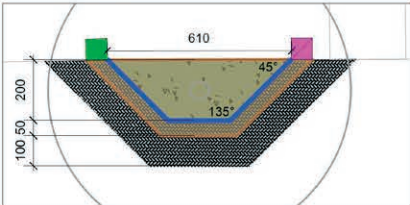
De Zandakkers is een parallelle hoofdstructuur in het dorp – een weg richting het omliggende landschap. De straat heeft geen openbare groenstructuur. De straat profiteert beperkt van het groen dat in de voortuinen staat van de omwonenden. Door de zuid-noord oriëntatie van de weg is er veel zonintrede in de straat waardoor de straat opvalt in de hitte stress kaart. Om de hitte stress te verminderen worden er 9 bomen aan de noordoostzijde van de straat geplant. De plantvakken verschillen per locatie om de groeiplaatsen te optimaliseren. Gemiddeld zijn de plantvakken ca. 9 m² hetgeen ervoor zorgt dat er naast de bomen ook 88m² aan vaste planten kunnen worden toegevoegd aan de straat.

Maatregel 1 omvormen elementverharding naar boomspiegels
9 nieuwe bomen

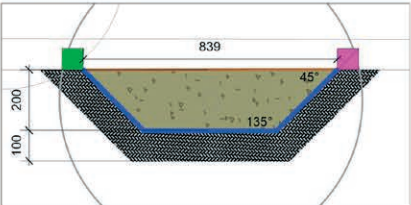
Maatregel 2 beplanting boomspiegels
88m2 vaste planten in boomspiegels

Detailering boomvakken

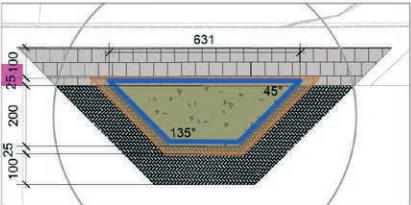
Boomvak type 1

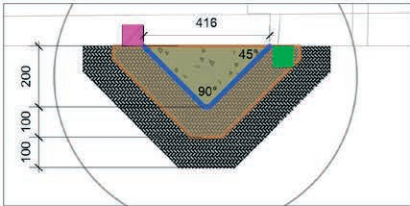
Boomvak type 3

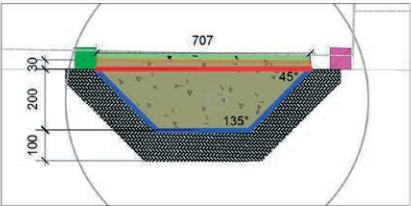
Boomvak type 5

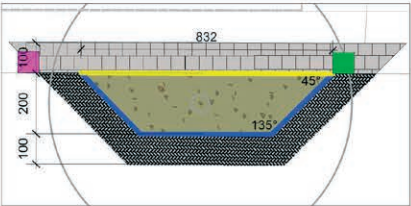
Boomvak type 2

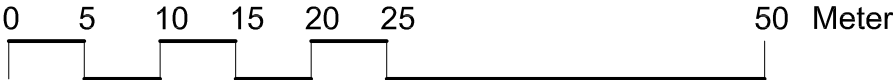
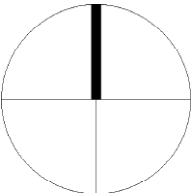
Boomvak type 4

Boomvak type 6

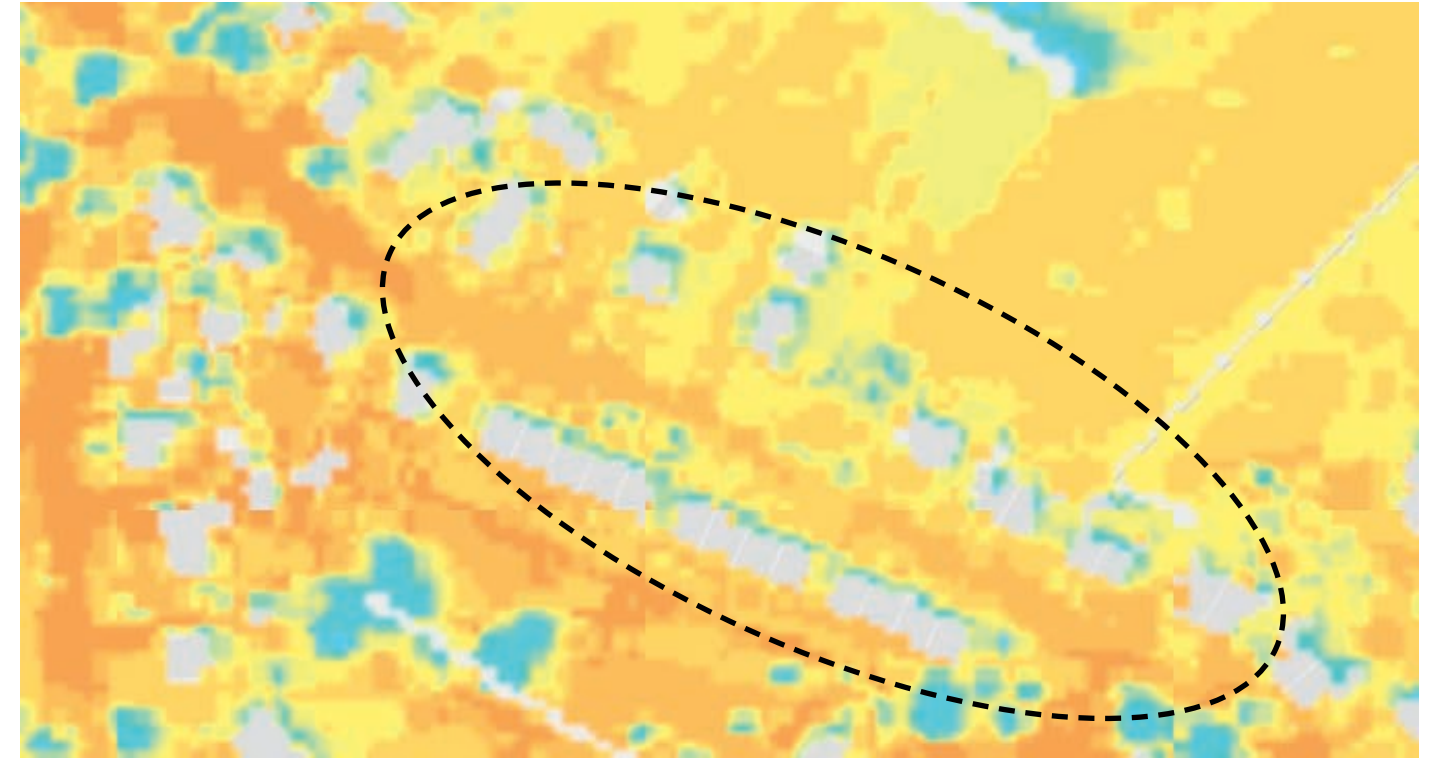
*Lengtematen ter indicatie in detail, daadwerkelijke lengte verschilt per boomvak

Alle maten in het werk te controleren

SCHOOLSTRAAT, HERVELD - ZUID

HUIDIGE SITUATIE

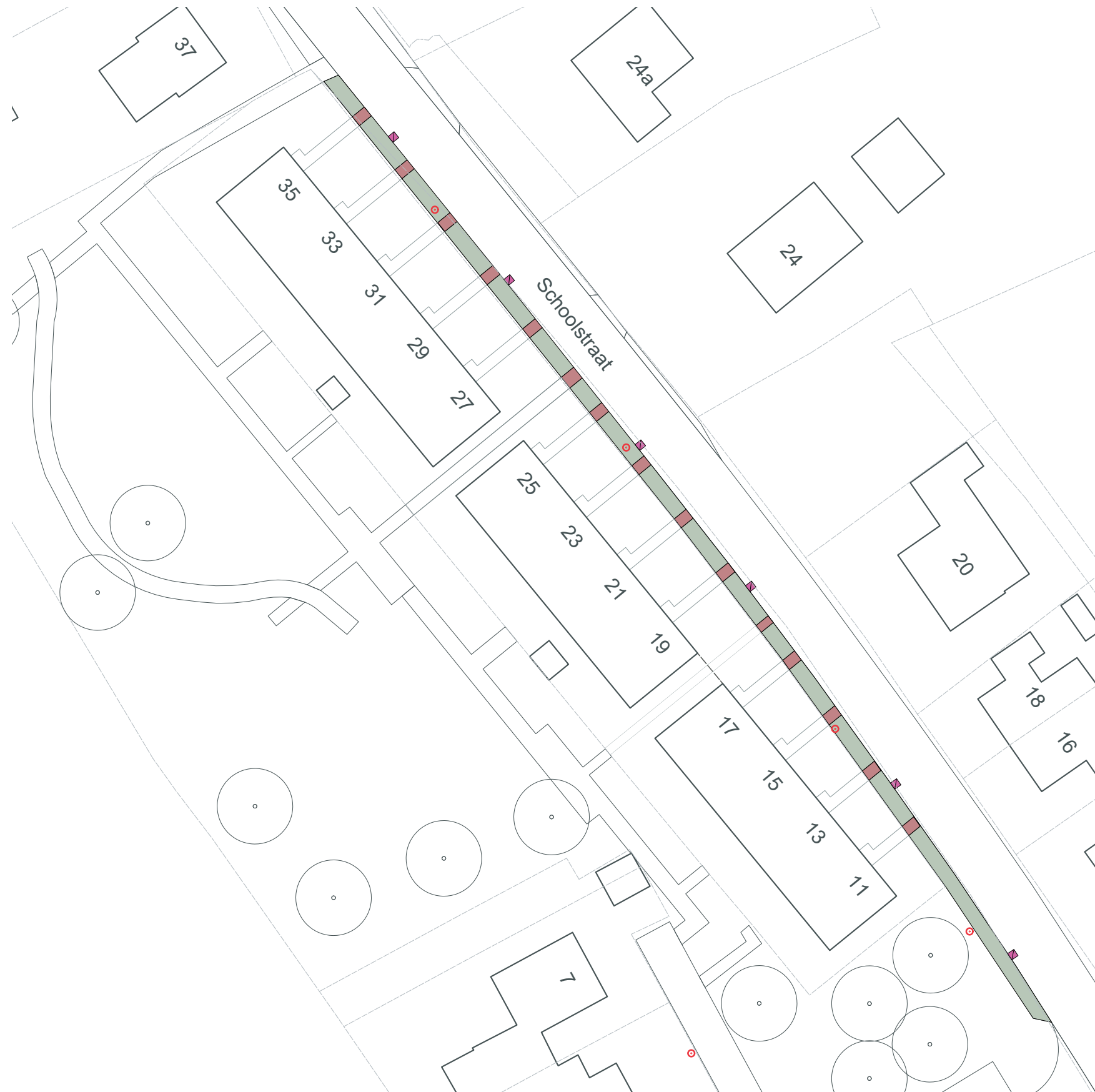

Hittekaart van klimaat-effectatlas.nl

SCHOOLSTRAAT, HERVELD - ZUID

NIEUWE SITUATIE 1:500

Het is de ambitie om voor de Schoolstraat ter hoogte van de sociale woningbouw een landelijker straatbeeld te introduceren. In dit deel van de straat is de berm geheel verhard ten behoeve van parkeerplaatsen. Door open verharding toe te passen ontstaat er een parkeerplaats die beter past bij de rest van de straat. De open verharding wordt gemaakt van de gebakken klinkers die vrij komen uit de bestaande verharding.

Maatregel 1 langsparkeren met open verharding

205m² verharding herstraten in een open verband

Maatregel 2 vergroening voortuinen

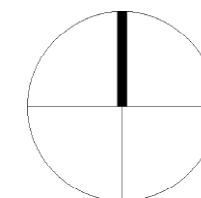
*uitvoering in overleg woonstichting

162.5m² collectieve vaste planten tuinen

8 meerstammige heesters in de voortuinen

0 5 10 15 20 25 50 Meter

Alle maten in het werk te controleren

DUURZAAMHEID

BOMEN IN DE VOORTUIN

De discipline duurzaamheid heeft binnen de gemeente Overbetuwe de 'bomen in de voortuin' actie gehad. Hiervoor hebben alle bewoners binnen de gemeente zich aan kunnen melden via de gemeente website en per 1 juni hebben 180 bewoners van Andelst en Herveld zich hiervoor aangemeld.

De bomen actie is een actie van de discipline duurzaamheid, net zoals de tegelruilactie, de groene daken actie en de groenadoptie acties. Geïnteresseerde bewoners kunnen samen met de gemeente ervoor zorgen dat het dorp groener wordt.

Bewoners hebben kunnen kiezen uit 9 verschillende bomen. Dit waren de appel (laagstam), gele kornoelje, kerspruim, mispel, peer (laagstam), peer (hoogstam), pruim, winterlinde en de witte kers.

Op de spreidingskaart op deze en de volgende pagina wordt getoond waar binnen de bebouwde kom van de twee dorpen bomen in de voortuin geplant gaan worden.

Ervan uitgaande dat de bomen gemiddeld een kroondiameter van ca. 5m zullen krijgen. Dan kunnen zij elk een schaduw werpen van ca. 19m². In totaal worden er 180 bomen bijgeplant op particulierterrein

180 x 19 = 3420m² extra schaduw

Aanmeldingen Herveld - zuid

MEETBARE RESULTATEN

EUROPAPLEIN

VERMINDEREN VAN HET URBAN HEAT EFFECT

Projectgebied telt een oppervlakte van ca. 2966m²

- huidige situatie 19% schaduw
- nieuwe situatie..... 45% extra schaduw
- totale schaduw voor locatie..... 64% schaduw

- factor 2.4 t.o.v. huidige situatie

Schaal: 1:500

EUROPAPLEIN

GROEN BALANS

Projectgebied telt een oppervlakte van ca. 2966m²

- huidige situatie 44% groen
- nieuwe situatie..... 14% extra groen
- totaal groen voor locatie..... 58%
- factor 1.3 t.o.v. huidige situatie
- toename biodiversiteit: 1400m² gras omvormen naar bloemrijkgrasland
- factor 3.0 toename biodiversiteit (insecten)

Schaal: 1:500

HET DORPSPLEIN

VERMINDEREN VAN HET URBAN HEAT EFFECT

Projectgebied telt een oppervlakte van ca. 4905m²

- huidige situatie 1% schaduw
- nieuwe situatie..... 14,5% extra schaduw
- totale schaduw voor locatie..... 15,5% schaduw
- factor 14.5 t.o.v. huidige situatie

Schaal: 1:500

HET DORPSPLEIN

GROEN BALANS

Projectgebied telt een oppervlakte van ca. 4905m²

- huidige situatie 2% groen
- nieuwe situatie..... 10% extra groen
- totaal groen voor locatie..... 12%
- factor 5 t.o.v. huidige situatie

Schaal: 1:500

PLANETENBUURT

VERMINDEREN VAN HET URBAN HEAT EFFECT

Projectgebied telt een oppervlakte van ca. 3095m²

- huidige situatie 24% schaduw
- nieuwe situatie..... 37% extra schaduw
- totale schaduw voor locatie..... 61% schaduw

- factor 2.5 t.o.v. huidige situatie

Schaal: 1:500

PLANETENBUURT

GROEN BALANS

Projectgebied telt een oppervlakte van ca. 3095m²

- huidige situatie 68% groen
- nieuwe situatie..... 1% extra groen
- totaal groen voor locatie..... 70%
- factor 1.01 t.o.v. huidige situatie
- toename biodiversiteit: 510m² gras omvormen naar bloemrijkgrasland
- factor 3.0 toename biodiversiteit (insecten)

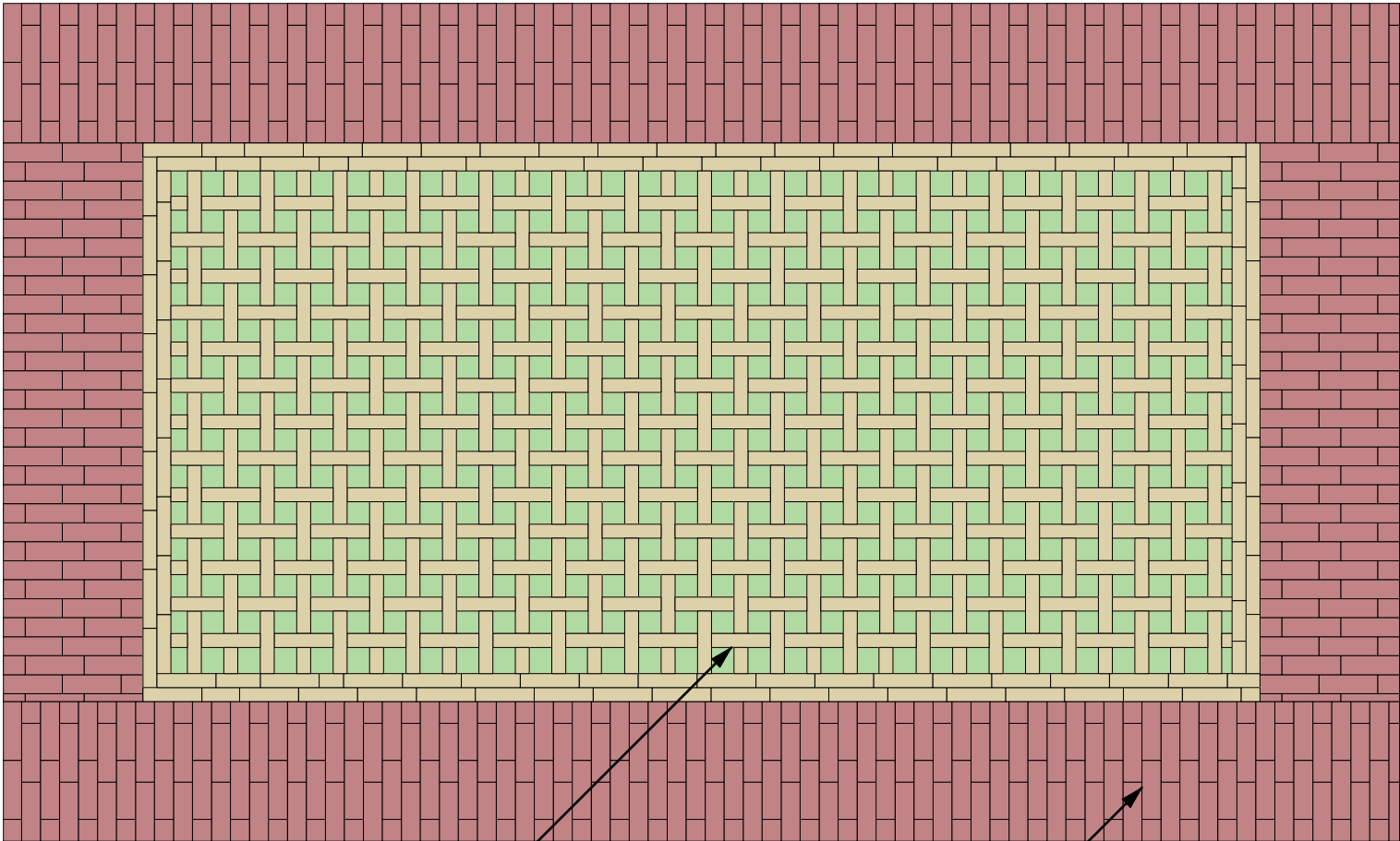

Schaal: 1:500

DETAIL

VERHARDINGSDETAIL EUROPAPLEIN

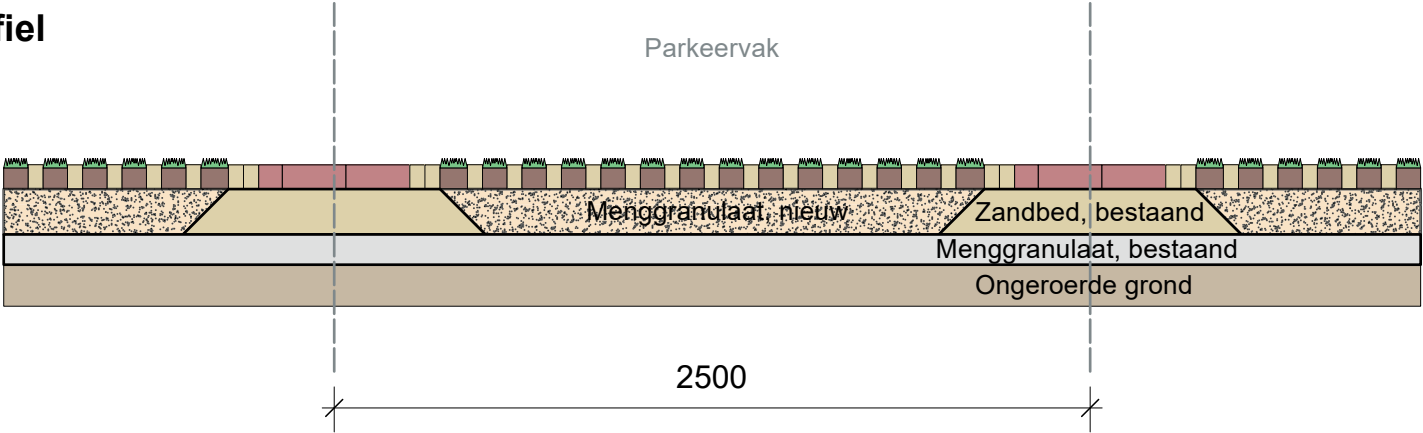
Bovenaanzicht

Straatstenen, kleur: geel, waalformaat. Herstraten in straatverband met gras

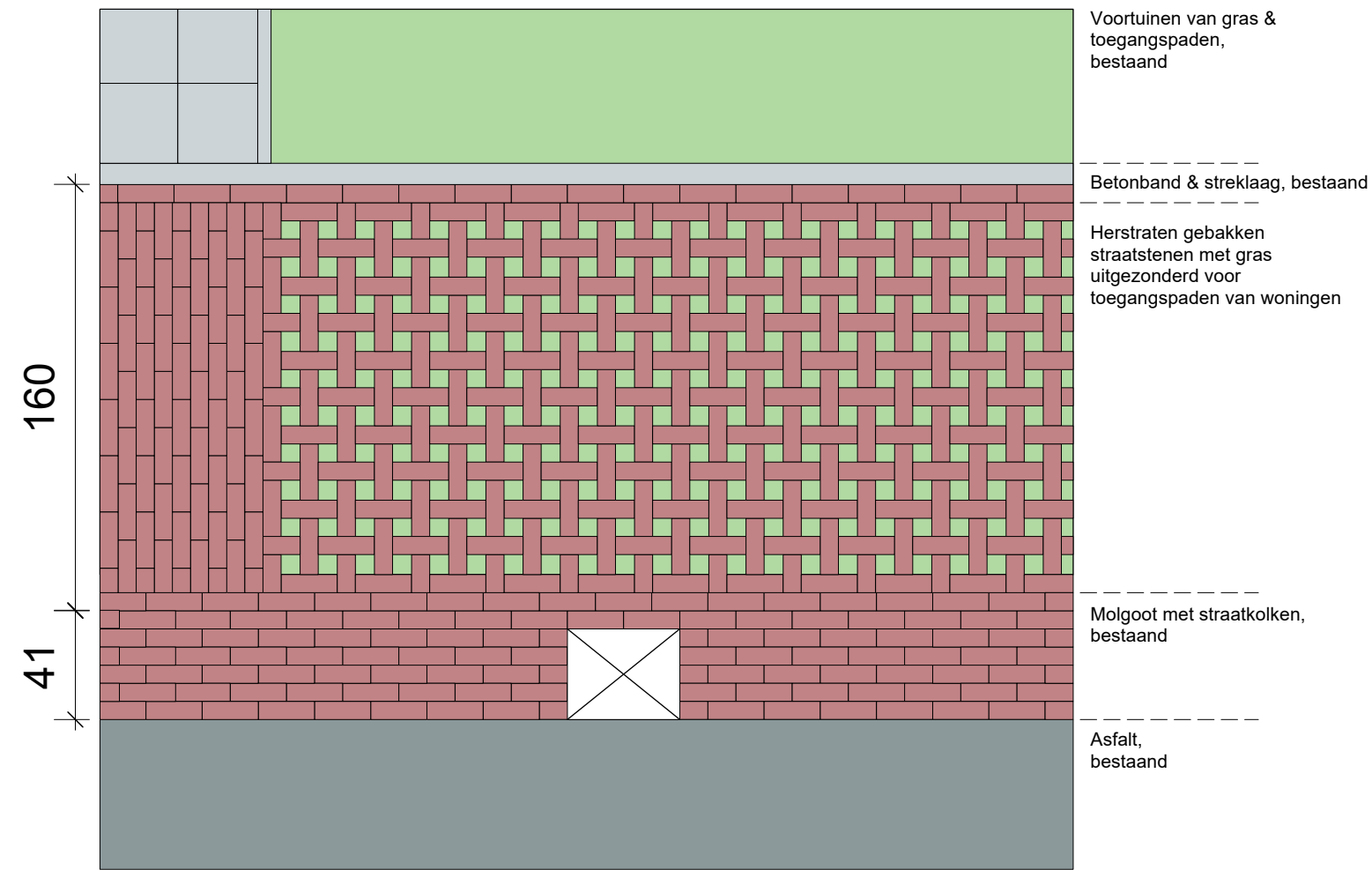
Straatstenen, kleur: rood, dikformaat. Behouden

Profiel

VERHARDINGSDETAIL SCHOOLSTRAAT

Bovenaanzicht

Profiel

